

MAGYARORSZÁG ÉS AZ IRAKI KERESZTÉNYEK

T Á R I K M E S Z Á R

A keresztények Irakban az ország egyik legrégebbi vallási közösségét alkotják, történelmük egyenesen az első századig, az apostoli időkig nyúlik vissza. Irak területén jelenleg tizennégy bejegyzett keresztény felekezet található, amelyek közül több is az iszlám megjelenése előtti időkből származik, így az ország őshonos vallási csoportjainak tekinthetők.¹ A keresztény közösségek eredeti lakóhelye főként Észak-Irak, különösen a Ninive-síkság és a kurdisztáni hegyvidék területe volt. Az évszázadok során azonban sokan elvándoroltak a fővárosba, Bagdadba, illetve az ország déli részeire. Az utóbbi évtizedek politikai és társadalmi változásai miatt egyre többen hagyják el Irakot, így jelentős diaszpórák alakultak ki a világ különböző pontjain, például Észak-Amerikában és Európában. A keresztények Irak történetének és kultúrájának szerves részét képezik, és bár jelenlétük egyre csökken az országban, hatásuk és hagyományaik tovább élnek mind az iraki társadalomban, mind pedig a világ más részein létrejött közösségeikben.

KERESZTÉNYEK A MAI IRAK TERÜLETÉN

Bár a keresztények száma Irakban történelmileg jelentős volt, az elmúlt évtizedekben drámai csökkenés tapasztalható. A háborúk, a politikai instabilitás és az üldöztetések miatt sokan elhagyták az országot, és a közösség mérete mára töredékére zsugorodott. Míg a 20. század vége felé körülbelül 1,4 millió fős populációval bírtak, jelenleg számuk nem éri el a 300 ezer főt.² Ennek ellenére megőrizték identitásukat, és az országon kívül is igyekeznek fenntartani hagyományaikat, egyházaikat és kulturális örökségüket. A különböző felekezetek között a nemzeti identitás kérdése is megosztó. Sok iraki keresztény asszírnak vallja magát, és történelmi gyökereit az ókori Asszíriához vezeti vissza. Irakban azonban az asszír identitás nem minősül hivatalosan elismert etnikumnak, és maguk a keresztények sem értenek egyet abban, hogy ez a meghatározás minden csoportra érvényes-e. Egyesek inkább felekezeti alapon határozzák meg magukat, míg mások hangsúlyozzák asszír örökségüket.

Az iraki keresztény közösségen belül a legnagyobb felekezetek közé tartoznak a káld katolikusok, akik a legnépesebb csoportot alkotják, valamint a szír ortodoxok, a szír katolikusok és az asszír keleti egyház hívei. Ezek a felekezetek

1 Factbox: Iraq's Christian denominations. Reuters, 2021. március 2.

2 Amanda UFHEIL-SOMERS: Iraqi Christians: A Primer. Merip, 2013.

nem csupán vallási, hanem kulturális és nyelvi szempontból is szorosan összekapcsolódnak, mivel jelentős részük a szír nyelvet beszéli, amely az arámi egyik keleti dialektusa. Az idősebb generációk még folyékonyan beszélik ezt a nyelvet, de a fiatalabbak körében egyre inkább háttérbe szorul, különösen a diaszpórában élők között.

A kereszténység megjelenése a mai Irak területén az első századra tehető, amikor a térítő missziók és a Palesztinába látogató zsidó kereskedők közvetítésével eljutott a régióba. A hagyomány szerint Tamás apostol tanítványai, különösen Addai és Mari vitték el az evangéliumot a mai Irak területére, és ennek nyomán alakultak ki az első keresztény közösségek.³ Ezek főként az arámi nyelvet beszélő lakosság köréből kerültek ki, akikre erős hatást gyakoroltak a zsidó vallási hagyományok és a perzsa kulturális elemek is. A korai időkben a keresztények az üldöztetések ellenére is terjeszkedtek, és fokozatosan önálló egyházi struktúrát alakítottak ki, amely függetlenedett a nyugati keresztény központoktól.

A legnagyobb változást az iszlám megjelenése hozta számukra. A 7. századtól kezdve az arab hódítások nyomán az iszlám vált meghatározó vallássá, és a keresztények fokozatosan kisebbségbe szorultak. Az új hatalom a „könyves népek” kategóriájába sorolta őket, így a zsidókhoz hasonlóan jogilag alárendelt státuszt kaptak, amelyben az iszlám jog védelme alatt élhettek, de különadó, a *dzsizja* megfizetésére kötelezték őket. Bár egyes uralkodók szigorúbb intézkedéseket hoztak, a tömeges áttérés nem volt jellemző. Sőt, voltak időszakok, amikor az iszlámra térés kifejezetten tilos volt, mivel a kisebbségek által fizetett adók jelentős bevételi forrást biztosítottak az állam számára.⁴ A nem muszlimok helyzete így nagyban függött az adott uralkodó politikájától; míg egyes kalifák vagy helytartók támogatták őket, mások szigorú korlátozásokat vezettek be velük szemben.

A középkorban több kisebbségi csoport tagja is jelentős szerepet játszott a tudományos és kulturális életben. A fordítómezgalmak során számos görög tudományos és filozófiai művet ültettek át szír nyelvre, majd arabra, ami hozzájárult az iszlám világ szellemi fejlődéséhez, valamint az antik kultúra megőrzéséhez. Keresztény tudósok, orvosok és filozófusok dolgoztak a bagdadi Abbászida udvarban, és fontos hidat képeztek a görög és az iszlám tudományok között.⁵

A mongol hódítás időszakát szintén fordulópontnak tekinthetjük. A 13. századi mongol pusztítások (Bagdad eleste: 1258) során sok muszlim veszítette életét, azonban a keresztények (és a zsidók) életét a legtöbbször megkímélték. Ennek egyik oka az volt, hogy a mongolok rendszeresen a kisebbségi közösségekre támaszkodtak az adminisztrációjuk kiépítésekor. Ezt azért tették, mert a nem többségi társadalomhoz tartozó csoportok lojalitását és együttműködését jóval könnyebb volt kivívni és fenntartani. Emellett Hülegü kán felesége maga is keresztény volt, ami tovább erősítette ez utóbbiak védelmét ebben az időszakban.⁶ Bár a mongol uralom nem tartott sokáig, hatása jelentős volt.

Az Oszmán Birodalom mezopotámiai fennhatóságának idején (egy nagyobb megszakítással 1534-től az I. világháborúig) a nem muszlimok az ún. *millet*-rendszer keretein belül szerveződtek. Ez a rendszer lehetővé tette számukra, hogy saját vezetőik irányítása alatt éljenek, és bizonyos fokú autonómiát élvezzenek belső ügyeikben. Bár továbbra is meg kellett fizetniük a számukra előírt adókat, valamint másodrendű polgároknak számítottak, de a *millet*-rendszer

**függetlenedett
a nyugati keresztény
központoktól**

3 Fernando Cardinal FILONI: *The Church in Iraq*. The Catholic University of America Press, Washington, 2015. 6.

4 Hugh KENNEDY: *Great Arab Conquests. How the Spread of Islam Changed the World We Live In*. Da Capo Press, Cambridge, 2008. 28–50.

5 Michael PENN: *Early Syriac Reactions to the Rise of Islam = The Syriac World*. szerk. Daniel KING, Routledge, New York, 2018. 175–176.

6 Joseph De SOMOGYI: *A Qasida on the Destruction of Baghdad by Mongols = Muslims, Mongols and Crusaders*. szerk. G. R. HAWTING, Routledge, New York, 2005. 55.

Ősi vallás – Szent Tamás apostol, aki a hagyomány szerint a Pártus Birodalomban és Indiában térített
(Wikimedia Commons)

megteremtette a lehetőséget a vallási és kulturális életük fennmaradása előtt. Fontos fejleménynek mondható, hogy az oszmán uralom idején különösen a káld és az asszír keresztény közösségek próbálták megerősíteni identitásukat, és kapcsolatokat építettek ki a nyugati egyházakkal.⁷

A 19. században angol és amerikai misszionáriusok érkeztek Mezopotámiába, akik célul tűzték ki, hogy megerősítsék helyi hittársaik vallási és kulturális öntudatát. Ebben az időszakban jelentős erőfeszítések történtek a szír nyelv sztenderdizálására, hogy a közösségek jobban megőrizhessék anyanyelvüket

⁷ Albert HOURANI: *Minorities in the Arab World*. Oxford U. P., London, 1947. 20–22.

és hagyományait. Ugyanakkor a nyugati misszionáriusok megjelenése feszültségeket is okozott, mivel befolyásuk nem mindig találkozott a helyi egyházak és vezetők támogatásával.⁸

A 20. században az iraki keresztények helyzete gyorsan romlott, különösen a brit mandátum idején. A brit hatóságok sok nem muszlimot, köztük keresztényeket is alkalmaztak az adminisztrációban és a katonai egységekben, ami ellenszenvet váltott ki a többségi társadalomban. Ezzel párhuzamosan egyre

Bálványok alkonya –
Szaddám Huszein szobrának
ledöntése Bagdadban,
2003. április 9.
(Wikimedia Commons)

⁸ KOMORÓCZY Géza: Asszírok: az identitás változásai. *Ókor*, 2006/1. és Yasmeeen HANOOSH: Minority Identities Before and After Iraq. The Making of the Modern Assyrian and Chaldean Appellations. *The Arab Studies Journal*, 2016/2.

erősebb lett a kisebbségellenes propaganda, amely azt sugallta, hogy egyes kisebbségi csoportok a gyarmati hatalmakkal működnek együtt, és nem tartoznak szervesen az iraki nemzethez. Az ellenséges légkör egyik legtragikusabb eseménye az 1933-as summayli mészárlás volt, amikor az iraki hadsereg több száz asszír kereszténnyel végzett, és számos falut elpusztított. Ez az esemény súlyos törést jelentett a közösségük történetében. Ettől kezdve egyre nehezebb körülmények között próbálták megőrizni identitásukat.

Szaddám Huszein uralma alatt Irak hivatalosan szekuláris államként működött, ahol a vallási hovatartozás kevésbé számított, mint a politikai lojalitás. Az iraki keresztények formálisan élvezhették a vallásgyakorlás szabadságát, templomaik működhettek, és nem voltak célzott vallási alapú üldöztetések. Ennek ellenére a rendszer teljes ellenőrzése alatt tartotta őket, és a szabadságuk sok tekintetben csak illúzió volt. A rezsim nem a vallásuk, hanem a politikai nézeteik miatt üldözte az embereket. Bárki, aki nem támogatta a Bász Pártot, vagy akár csak kritikát fogalmazott meg, könnyen a rendszer ellenségévé válhatott, függetlenül attól, hogy az iszlám vagy más vallás követője volt-e. A hatalom mindent megtett annak érdekében, hogy a kisebbségeket is a saját céljainak szolgálatába állítsa. A keresztények például saját rádióadókat tarthattak fenn, de ezek nem szolgálhatták kizárólag a közösség érdekeit; helyette a kormányzati propagandát kellett közvetíteniük, és hűséget kellett mutatniuk Szaddám Huszein rendszere iránt.⁹ Az 1980-as években az iraki keresztények sem maradtak érintetlenek a rezsim elnyomó politikájától. Az 1986 és 1989 között zajló Anfál-hadművelet eredetileg a kurdok ellen irányult, de más kisebbségi csoportok is szenvedtek a katonai akció következményeitől. Sok keresztény falu

elpusztult, és több ezer ember életét vesztette, vagy menekülésre kényszerült.¹⁰ A rezsim számára a kisebbségi közösségek, különösen azok, amelyek kurd területeken éltek, potenciális veszélyt jelentettek, ezért őket sem kímélték. Ennek ellenére a későbbi évekkel ellentétben a Szaddám-korszak bizonyos szempontból stabilabb időszakot jelentett számukra. Bár megfigyelés alatt tartották őket, és nem élvezhettek teljes szabadságot, mégis elkerülték azokat a szélsőséges üldöztetéseket,

amelyek az ország 2003 utáni időszakában voltak tapasztalhatók. Templomokat nem romboltak le, és a hitüket viszonylagos békében tudták gyakorolni. Ugyanakkor az állami kontroll és a politikai kényszer folyamatos nyomást gyakorolt rájuk, és sokan a háttérbe húzódva próbálták túlélni ezt az időszakot. Az ezt követő évek eseményei azonban bebizonyították, hogy a helyzetük ekkor még mindig kedvezőbb volt, mint az ország későbbi, kaotikus időszakaiban.

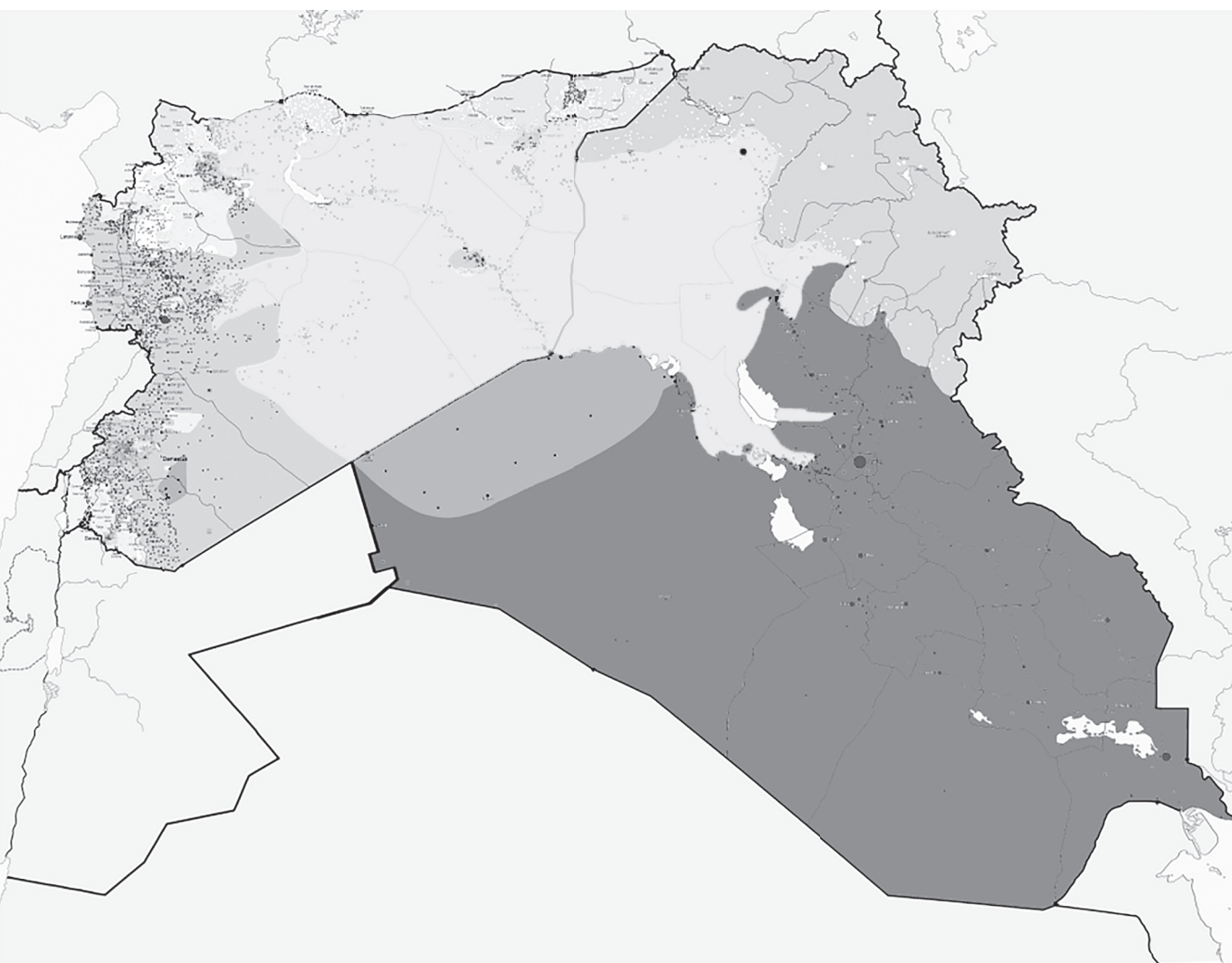
A 2003-as amerikai invázió kezdetben sok nem muszlim számára reményt jelentett, hiszen a Szaddám Huszein bukása utáni új politikai rendszer elvileg nagyobb szabadságot és egyenlőséget ígért. A valóság azonban hamarosan kiábrándítóvá vált. Irakban az államhatalom meggyengülése és a fegyveres csoportok megerősödése következtében a biztonsági helyzet leromlott, és a különböző kisebbségi csoportok egyre gyakrabban váltak célponttá. A vallási és etnikai feszültségek kiéleződtek, miközben a kiszolgáltatott közösségek védelme egyre kevésbé volt biztosított. Az amerikai megszállást követő káoszban az al-Káida és más szélsőséges csoportok egyre több támadást intéztek a keresztények ellen. A merényletek, emberrablások és gyilkosságok mindennaposá váltak, templomokat támadtak meg, és gyakran az Egyesült Államokkal való együttműködéssel vádolták őket, ami még inkább növelte a velük szembeni ellenszenvet. A helyzet 2014-ben vált igazán drámaivá, amikor az Iszlám Állam megjelent, és hatalmas területeket foglalt el Irakban, köztük az egyes kisebbségek számára kiemelten fontos Ninivei-síkságot és Moszult. A dzsihadista csoport rendszerszintű támadásokat hajtott végre a nem muszlim közösségek ellen: szent helyeket romboltak le, kereszteteket döntöttek le az épületekről, és a lakosságot választás elé állították: ha nem térnek át az iszlámra, akkor magas

⁹ Sargon George DONABED: *Iraq and the Assyrians in the Twentieth Century*. Edinburgh U. P., Edinburgh, 2015. 70–71.

¹⁰ Öner A. CERTREZ – Sargon G. DONABED – Aryo MAKKO: *The Assyrian Heritage. Threads of Continuity and Influence*. Uppsala University, Uppsala, 2012. 289.

rendkívül gyenge a keresztények politikai képviselete

Az Iszlám Állam által uralt területek 2015 májusában (rózsaszínnel jelölve)
(Wikimedia Commons)

adót kell fizetniük, ha ezt is megtagadják, akkor az életükkel kell fizetniük. Ennek következtében több tízezer keresztény menekült el az országból, és azok is, akik addig kitartottak, kénytelenek voltak elhagyni szülőföldjüket.¹¹

Az elvándorlás az elmúlt két évtizedben folyamatos volt, és bár az Iszlám Állam bukása után voltak próbálkozások a visszatelepülésre, a keresztény közösségeknek csak töredéke tudott újjászerveződni. Ennek egyik fő oka az infrastruktúra hiánya: a lerombolt települések helyreállítása lassan halad, az alapvető közszolgáltatások sok helyen még mindig nem működnek megfelelően. A gazdasági helyzet szintén nem kedvez a visszatérésnek, hiszen a visszatérők számára korlátozottak a munkalehetőségek, és gyakran háttérbe szorulnak az új hatalmi viszonyok között. A biztonsági helyzet sem stabilizálódott teljesen. Bár az Iszlám Államot katonailag legyőzték, a nem muszlimok még mindig bizonytalanságban élnek. Egyes régiókban fegyveres milíciák tevékenykednek, és bár nem mindenhol éri őket közvetlen támadás, sokan tartanak attól, hogy egy újabb politikai vagy katonai fordulat ismét célponttá teheti őket. Emellett a keresztények politikai képviselete is rendkívül gyenge. A kormányzat gyakran figyelmen kívül hagyja érdekeiket, és bár hivatalosan elismerik őket, valós befolyásuk a döntéshozatalra csekély maradt. Ezenfelül a számuk csökkenése jól mutatja, hogy jövőjük bizonytalan az országban. A diaszpórába menekültek közül sokan már nem tervezik a visszatérést, mivel egzisztenciát alakítottak ki, és ha haza is térnének, egy gyökeresen megváltozott országban találják magukat.

11 Fred STRASSER: How Iraq's Minorities Can Secure a Future After ISIS. United States Institute of Peace, 2017.

Keleti hagyomány –
A detroiti Amerikai
Káldeus Központ épülete
(Wikimedia Commons)

A MAGYAR KORMÁNY ÜLDÖZÖTT KERESZTÉNYEKET SEGÍTŐ POLITIKÁJA

A magyar kormány felismerte azt a problémát, hogy léteznek olyan őshonos keresztény közösségek a világ különböző pontjain, amelyek hátrányos helyzetben vannak a többségi lakossághoz képest. Magyarország nemzetközi humanitárius keretprogramja, a Hungary Helps Program 2017-es megalapításának elsődleges célja, hogy világszerte támogassa az üldözött keresztényeket és a valószínűsíthető üldöztetés elszennvedőit. Ezáltal közvetlen segítséget nyújtanak az érintett csoportoknak pénzügyi támogatás, újjáépítési projektek, valamint egészségügyi és oktatási programok révén, célul tűzve ki a kisebbségek hazájukban maradásának és kulturális örökségük megőrzésének elősegítését. Emellett a program a figyelemfelhívásra is törekszik, nemzetközi fórumokon hangsúlyozva a keresztényüldözés problémáját, és ösztönözve a nemzetközi közösséget a vallási szabadság és az emberi jogok védelmére. Az ehhez való hozzáállás mögött meghúzódó filozófia számos elv és eszme köré szerveződik, amelyek áthatják a kormány nemzetközi segélyezési tevékenységét.

A közösségi szolidaritás gondolata központi elem a magyar kormány megközelítésében. Ez az elv a keresztény hit egyik fontos tanításán alapul, amely szerint minden keresztény egy nagyobb közösség része, és felelősséggel tartoznak egymás iránt. A kormány ezért úgy véli, hogy a magyar nemzet erkölcsi kötelessége segíteni az üldözött és bajba jutott keresztényeket. A magyar kormány úgy látja, hogy a nemzetközi segélyezésnek olyan formát kell öltenie, amely tiszteletben tartja az adott országok szuverenitását, miközben hatékony segítséget nyújt. Emellett az emberi méltóság tisztelete és a kulturális örökség

védelve szintén a magyar szakpolitikák alapvető filozófiai elemei. Ez a megközelítés azt hangsúlyozza, hogy minden ember, vallási hovatartozásától függetlenül, méltóságot és tiszteletet érdemel.

Magyarországot már több kritika is érte, amelyek többsége a kormány állítólagos externalizációs törekvéseivel kapcsolatosak. Ez utóbbit olyan tevékenységként értelmezik, amelynek végrehajtása során a fejlett országok humanitárius erőfeszítéseket tesznek annak megakadályozására, hogy a menedékkérők és más migránsok elhagyják hazájukat, és más országokba vándoroljanak. Ezek a kritikák figyelmen kívül hagyják azt a tényt, hogy az externalizáció pozitív eszköz is lehet, amelyet a sérülékeny közösségek is szívesen fogadnak. Magyarország vezetése több alkalommal nyíltan kijelentette, hogy a nehéz helyzetbe került embereket, közösségeket saját hazájukban kell segíteni annak érdekében, hogy ne kényszerüljenek azt elhagyni. Azbej Tristan, a Külgazdasági és Külügyminisztérium üldözött keresztényeket segítő programokért felelős államtitkárának szavai a Magyarországot ért kritikákra is válaszul szolgálnak: „Nem hagyjuk magukra az ártatlanul szenvedőket. Megóvjuk azokat a közösségeket, amelyeket vallási vagy más üldöztetés, erőszak, katasztrófák vagy a migráció hatásai fenyegetnek. Erre kötelez ezer éves keresztény örökségünk, az ebből fakadó erkölcsi köteleességünk, de az emberiség általános elve is. A magyar kormány ezért kiveszi részét a nemzetközi humanitárius szerepvállalásból, egy sajátos nemzeti modell alapján, melyet úgy nevezünk Hungary Helps, azaz a segítő Magyarország programja.”¹²

A Hungary Helps Ügynökség tevékenysége elsősorban a közel-keleti régióra és a szubszaharai Afrikára összpontosultak (Irak, Szíria, Jordánia, Libanon, Izrael és Palesztina, Nigéria, Etiópia, Kongó). A program és ezáltal Magyarország megítélése rendkívül pozitív ezekben a régiókban, és az arab nyelvű weboldalakon vagy azok angol verzióin gyakorta találkozhatunk elismerő cikkekkel és bejegyzésekkel.¹³ Bisára Butrusz al-Ráí, a libanoni maronita egyház pátriárkája és Joanna Maria Azzi, Libanon magyarországi nagykövete például többször is méltatta a magyar kormány erőfeszítéseit.

Kijelenthető, hogy a magyar kormány üldözött keresztényeket támogató politikájának filozófiai alapjai a szolidaritásra, az emberi méltóság tiszteletére és a kulturális örökség védelmére épülnek. Magyarország számára fontos cél, hogy a világ különböző részein élő keresztények biztonságban élhessenek, és megőrizhessék hitüket. A nehéz sorsú keresztények támogatása egy összetett és sokrétű folyamat, amely a magyar kormány számára nemcsak gyakorlati segítségnyújtást jelent, hanem egy mélyebb, világnézetből fakadó morális elkötelezettség kifejeződése is.

**a közösségeket
saját hazájukban
kell segíteni**

MAGYAR SEGÍTSÉG IRAKBAN

A Hungary Helps Ügynökség számos humanitárius és fejlesztési projektet valósított meg Irakban az elmúlt években. Iraki tevékenységük kezdete egészen 2016-ig nyúlik vissza, amikor még az Iszlám Állam terrorszervezet fenyegető jelenléte súlyos terhet rótt a közel-keleti országban élő kisebbségek helyzetére, de számos incidens a lakosság többi részét is jelentősen érintette.

2018 decemberében a Hungary Helps Program és az Egyesült Államok Nemzetközi Fejlesztési Ügynöksége (USAID) között együttműködési megállapodás született annak érdekében, hogy az üldözött közel-keleti kisebbségek hazatérését és közösségeik helyreállítását elősegítsék Észak-Irak azon részein, amelyek az Iszlám Állam uralma alól szabadultak fel.¹⁴

12 Idézi: Tóth Fanni: *Azbej Tristan államtitkár lesz a Morus Vezetőképző Akadémia vendége*. Vasarnap.hu, 2022. október 25.

13 *Bakery Training Center Graduation*. Free Yezidi Foundation, 2021. október 1.; لن نقبل: بغرض عقوبات على أكبر حزب يمثل المسيحيين [Magyar külügyminiszter: Nem fogadunk el a legnagyobb keresztényeket képviselő párt elleni szankciókat] Nabd, 2021. április 26.

14 *Magyar-amerikai együttműködés ösztönözte Irak legnagyobb keresztény városának újjáépítését*. Hungary Helps, 2020.

Karakos – a szinte teljesen keresztény iraki város – egykor virágzó kereskedelmi és szellemi központnak számított. Miután 2003-ban az Egyesült Államok vezette invázió megdöntötte Szaddám Huszein diktatúráját, sok iraki keresztény költözött a városba, miközben a gazdaság virágzott. Karakos városát 2014 és 2017 között a terrrorszervezet irányította, és ez idő alatt a populáció egy része elmenekült, a település és annak lakossága kegyetlen pusztításnak volt kitéve.¹⁵ A Hungary Helps honlapján többek között az olvasható: „A magyar segítségnyújtásnak köszönhetően, a szakszerű aknamentesítés, valamint bontási munkálatok és teljes romeltakarítást követő felújítási munkák eredményeképp közel 200 lakóegység vált újra lakhatóvá, amely lehetővé tette a keresztény családok otthonaikba való visszatérését. A magyar támogatás hozzájárult a város ivóvíz-hálózatának újjáépítéséhez, ami mintegy 26 600 ember vízellátását biztosítja. Kiemelkedő a Hungary Helps Program keretében támogatott pszicho-szociális segítségnyújtás is, melyet a sokat szenvedett családok vehetnek igénybe Karakosban.”¹⁶ Sok más projektre is sor került az elmúlt években, mint például Tel-Aszkuf település 950 házának renoválására, egy egészségügyi központ megépítésére az észak-iraki Szindzsárban, vagy éppen a Szűz Mária-templom és közösségi központ felépítésére Zahóban.

A magyar kormány nem csak és kizárólag a keresztényeknek segít, például Irakban a jezidi közösség megsegítésére is irányultak törekvések. E csoport egy etnikai-vallási közösség, képviselői az észak-iraki Ninive kormányzóságban élnek. Vallásuk jellegzetes és erősen szinkretikus, amelyet a zoroasztrianizmus, az iszlám és a kereszténység hitelvei és gyakorlatai befolyásolnak.¹⁷ A jezidiek főként elszegényedett földművelők és pásztorok, akik szigorú valláspolitikai

Magyarország megítélése javul a térségben

hierarchiával rendelkeznek, és hajlamosak zártabb közösséget fenntartani, mint más Irakban élő etnikai vagy vallási csoportok. Egy részük etnikailag kurdnak vallja magát, míg mások úgy tekintenek magukra, mint akik sajátos, a többitől eltérő etnikai identitással rendelkeznek. A jezidiek rendkívüli veszteségeket szenvedtek el 2014 és 2017 között az Iszlám Állam terrrorszervezet fennhatósága alatt lévő területeken.

Súlyos visszaélések érték őket, sokukat megkínózták és megérőszakolták. Kiszolgáltatottságuk miatt a mai napig segísre szorulnak. A Hungary Helps ezt felismerve kiemelt figyelmet fordít a legsérülékenyebb rétegek, a traumákon átesett lányok, nők, asszonyok és gyermekek életminőségének javítására.¹⁸ Az erőszakon átesett és ezáltal stigmatizált nőket a Hungary Helps Programon keresztül segítette a Babiloni Káld Katolikus Egyház Erbili Főegyházmegyéje, pontosabban egy olyan védett otthont hozott létre, amely 42 jezidi nő és gyermek elhelyezésére alkalmas. Egy másik, a jezidi közösséget segítő projekt is megvalósult. A Hungary Helps egy pékség megnyitását tette lehetővé a kurdisztáni régióban található Khanke város menekülttábor mellett, továbbá megteremtették a jazidi nők szakmai képzésének a lehetőségét is, és munkahelyeket is létrehoztak. A Free Yezidi Foundation (FYF) a következőket írja honlapján: „Az FYF az idei év (2021) eleje óta működteti a Sütőképző Központot. Néhány havonta jezidi nők új készségeket sajátítanak el és szereznek szakképzettséget – nemcsak a sütés, hanem az alapvető matematikai ismeretek és üzleti képzés terén is. A pékség már működik, és a nők keményen dolgoztak azon, hogy egy látványos kávézót hozzanak létre a helyi és a belső menekült közösség számára [...] Köszönettel tartozunk a Hungary Helpsnek és a Magyar Ökumenikus Segélyszervezetnek, hogy támogatták ezt az innovatív projektet.”¹⁹

15 مسیحیو بلدة قراقوش العراقية متشوقون لاستقبال البابا فرنسيس [Az iraki Karakos város keresztényei már nagyon várják Ferenc pápát] Ahvalnews, 2021. március 2.

16 Magyar-amerikai együttműködés ösztönözte Irak legnagyobb keresztény városának újjáépítését. Hungary Helps, 2020.

17 TÁRIK Meszár: Az Irakban élő etnikai és vallási kisebbségek helyzete az Iszlám Állam terrrorszervezet fennhatósága alatt és kiűzését követően = Válságtól válságig. szerk. DUDLÁK Tamás – TÓTH Zoltán Balázs, Külügyi Műhely Alapítvány, Bp. 2022.

18 Nőket, lányokat és édesanyákat támogat a Hungary Helps Program a válságövezetekben – 2. rész (Közel-Kelet) Hungary Helps, 2020.

19 Bakery... I.m.

Vallási kisebbség –
Újévi jezidi ünnep Irakban,
2018. április
(Wikimedia Commons)

KÖVETKEZTETÉSEK

A mai Irak területén az első században megjelenő kereszténység az évszázadok során számos kihívással nézett szembe: az iszlám térhódításától kezdve a mongolok és az oszmánok uralmán át a modern korig. A 20. század második felében Szaddám Huszein szekuláris állama látszólag biztosította a keresztények vallási szabadságát, de politikai lojalitásuk megkérdőjelezhetetlen kellett hogy legyen. A 2003-as amerikai invázió után azonban a helyzetük drasztikusan romlott. A központi hatalom meggyengülésével a keresztény közösségek célponttá váltak, és az Iszlám Állam térnyerése idején a keresztény lakosság tömegesen menekült el az országból. Az elmúlt években bár voltak próbálkozások a visszatelepítésükre, az infrastruktúra hiányosságai, a gyenge gazdasági kilátások és a bizonytalan biztonsági helyzet miatt kevesen tértek vissza. Ezekben a nehéz időkben a nemzetközi segélyprogramok fontos szerepet játszanak abban, hogy a helyi keresztény és más kisebbségi közösségek egyáltalán esélyt kapjanak a megmaradásra. A Hungary Helps kezdeményezései kifejezetten az üldözött keresztények és más kisebbségek megsegítését irányozzák elő. Az iraki infrastrukturális, oktatási és humanitárius kezdeményezések kétségtelenül hozzájárulnak ahhoz, hogy a lakóhelyüket elhagyni kényszerült emberek visszatérhessenek otthonaikba, és hosszú távon is fenntartható közösségeket alakíthassanak ki. Mindezek miatt Magyarország megítélése javul a térségben, mivel a támogatás az anyagiak mellett elvi kiállást is jelent, amelyet a helyiek elismeréssel fogadnak. ■